

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din.

Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCOVENECE

Cek. rač.: Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate.

Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05

Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlja.

Več trežne prevdarnosti!

Nedavna, obžalovanja in obsodbe vredna nesreča, ki je zadela južnosrbsko mesto Bitolj, je upravičeno vzbudila razburjenje v vsej Jugoslaviji in globoko sočustvovanje s prizadetimi žrtvami. Ostra reakcija, ki jo je dogodek vzbudil v vsej jugoslovanski javnosti, je povsem naravna in razumljiva, ker pač živimo v takšnih časih, da lahko tudi že malenkostni znaki napovedujejo velike dogodke. Tem bolj nemilo je zaradi tega moral odjekniti bitoljski slučaj, ki ga je pri najboljši volji težko mogoče razlagati le kot »neljubi slučaj«.

Ogorčenje prebivalstva je torej bilo povsem umljivo. Toda manj umljivo se nam zdi marsikaj drugega, kar se ob takih dogodkih pojavi med ljudmi in čemer taki dogodki dajo priložnost, da splava na površje. Mislimo pri tem na... skoraj bi rekli duševne motnje, ki se polaste tako rekoč vsega naroda ali vsaj velikega dela ljudstva, in ki se s svojimi vročimi prividi, strahovi ali pa nevarnimi željami širijo v množici kakor nalezljiva bolezen. Absolutistični knezi so svoj čas svojim podložnikom prepovedali ponoreti. Kdor je zapoved prestopil, so ga enostavno zaprli! Nam se danes takšne metode zde barbarske, ker tovrstnih bolnikov ne spravljamo v jetnišnice, ampak v bolnišnice. Toda kaj naj storimo, če se cele množice vedejo kakor ponorele?

Naši predniki so upali, da bo z naraščajočo izobrazbo mogoče čisto odpraviti pojave kolektivne prismojenosti. Viktor Hugo je n. pr. z vso resnostjo postavil trditev, da bo po vsaki šoli, ki jo zgradimo, mogoče zapreti eno norišnico ali jetnišnico. Tako velika je bila tedaj vera v vse odrešujoče prosvetljenstvo! Toda od dni Viktorja Hugoja smo v Evropi odprli več kot dovolj šol, ne da bi mogli zapreti zaradi tega le eno norišnico, samo eno jetnišnico! Stvar se pač ni razvijala na tak način, da bi večja šolanost ljudi pobijala tudi njihovo nespmet. Upamo se trditi celo več: ko opazujemo dogodke v svetu in tudi pri nas, prihajamo do prepričanja, da se meje nerazsodnosti in tudi čisto prave neumnosti niso zožile, ampak celo hudo razširile. In to kljub temu, da živimo v papirnate stoletju tiska, ogromnih tiskarskih strojev, ki dnevno bruhaajo na milijone kilogramov izobraževalnega in kulturnega materiala med ljudske množice. Kljub temu, da smo poleg tiska dobili še radio in pa film!

Le kar pomislimo: kaj pa nam je prineslo stoletje tiska, radia in filma? Morda narod mislecev? Kdo bi si upal kaj podobnega trdit! Vsa papirnata navlačka ni mogla okrepiti ljudske razsodnosti, ampak je največkrat bila in je še tudi danes preračunjena ravno na ljudsko nerazsodnost. Vedno bolj se maščuje, da z večjim znanjem ni šla z roko v roki tudi temeljitejša vzgoja značaja in volje. Zato tudi samo znanje ni razbistrilo ljudske razsodnosti, ampak jo je celo oslabilo. Sicer smo danes tako daleč, da vsakdo že lahko prebira indsko ali kitajsko modrost, da se opaja s filozofijo Epikleta ali Marka Avrelija, da občuduje modrega Sokrata ali Aristotela... Toda to življenjsko modrost ljudje sprejemajo kakor izreke na stenskem koledarju, na katerem dnevno odtrgajo list in že naslednji hip pozabijo, kaj je na njem bilo napisano. Toliko modrosti in vednosti slišimo in beremo, da nimamo časa, da bi se sploh kakšna jedra misel pri nas pogrela. Ne utegnemo, da bi v duši in srcu tudi prekuhali, prebavili, kar pametnega in tehtnega beremo ali slišimo. Zato opazujemo, da ljudstvo sploh ni več aktiven element znanja, ampak samo še pasiven. Imamo ogromen aparat, ki naj ga lika in polni z vsem ogočim znanjem. Toda ljudje so od vsega dobrega prenašeni in otopeli ter se vedno bolj predajajo le še svojim prirodnim čutom in gonom. Ako to nagonsko čustvovanje zabrede v politiki ali v gospodarstvu, potem se začno pojavljati znaki masne psihoze, proti kateri nobeno znanje nič ne pomaga. Dandanes res ne verjamemo več v coprnice in strahove, toda so politični strahovi in prividi, ki spravljajo v ponorelost cele narode in ki jih hujše mučijo kakor pa strahovanje coprniške zalege. Posebna značilnost za neuravnovesenost sedanjega družbe je okoliščina, da se zlasti v mestih pojavljajo najbolj divje govornice in jih tamkaj ljudje najraje verjamejo. Nekoliko si to moremo razlagati s tem, da so v mestih nakopičene množice, ki jih v podeželju ni. Toda tudi šolanost je po mestih večja in so tudi dane mnogo večje možnosti, da se o resničnosti vsake novice prepračimo. Toda poslednji dogodki so nas prepričali, da ne eno ne drugo ne more preprečiti, da se ne bi razširjale med ljudmi najbolj bedaste gorostasnosti, ki jih ljudje ne bi — verjeli. Tudi če bi se ljudje mogli prepričati o resnici, se ne bojejo, ker nekako uživajo v senzacijah, pa čeprav so še tako neumne. Vidimo, da izomika ne krepki razsodka, ampak ga celo slabi, ako ni predelana in poglabljena. Splošno šolstvo in pa sodobna publicistika, kakor se že danes javljata v svoji površnosti in nekritičnosti ne dvigata kulturne ravni narodov, ampak povzročata izrodke prave izomike. Eden teh izrodov je oslabeitev zdrave ljudske razsodnosti in zameglitev one naravne pameti, ki tako pogosto odlikuje naravno živeče narode.

Veda je moč! To je res, toda le tedaj,

Pred japonskim vpadom na nizozemsko otočje v Indiji?

V Ameriko prihajajo poročila o zbiranju japonskega brodogradništva in letalstva v južnih kitajskih vodah pri Formozi in Hainanu

Amerika bi poslala svoje brodogradništvo v Singapoore

Washington, 9. novembra. AA. Reuter: Časnikarji so vprašali zunanjega ministra Cordella Hulla, ali more podati kaka službena potrdila vesti, ki trdijo, da so se japonske čete umaknile iz južne Kitajske in da bodo poslale v Nizozemsko Indijo.

Hull je dejal, da jim o tem ne more ničesar drugega dozdat povedati kot to, kar je sam bral v časopisih.

Zvedelo pa se je, da je v Washingtonu iz nečasnikaških krogov prispela novica, da so Japonci v Hajfongu vkrcali znatne vojaške oddelke z več tisoč glav vprežne živine in da je ta transport odplul v neznan smer. To poročilo tudi pravi, da so Japonci odpeljali okoli 100 letal, ki so dozdat operirala na južnem Kitajskem. Z japonske strani pojasnjujejo umik teh letal s trditvijo, da so japonski bombniki zdaj že v zadostni meri onespособili za uporabo čisto, ki vodi preko Birmanske in da zato ti bombniki niso več potrebni v teh krajih.

Z druge strani pa spet prihajajo v Washington poročila, da Japonci zbirajo močne vojaške sile na Formozi in Hainanu. Treba pa je pripomniti, da še ni nobenih poročil o kakem premikanju japonske mornarice, brez katere izdatne pomoči očitno ne bi bilo mogoče zamisliti si kakšnega izkrcavanja japonskih čet v Nizozemski Indiji.

Washington, 9. nov. AA. Reuter: Kljub nasprotujočim si poročilom obstoje razlogi za domnevo, da v Beli hiši pazljivo zasledujejo, vse kar je v zvezi z Indokino. Trdijo, da so od gotove strani predlagali predsedniku Rooseveltu, naj bi v primeru kakšnih zapletljivih vzhodnih angloško oporišč Singapoore moglo služiti kot oporišče tudi ameriški mornarici. Predsednik je ba je na zastavljena vprašanja o tem dejal, da z angloške uradne strani ni prejel nobenih predlogov o tej stvari.

Prevladuje pa kljub temu vtis, da so ta poročila v svojem temelju točna. Lahko se reče, da so si v Washingtonu na jasno o tem, da Združene države v primeru nadaljnjih zapletljivih vzhodnih računajo s pomorskimi oporišči ne samo v ameriških vodah, pač pa tudi na Daljnem Vzhodu. Politični krogi v Washingtonu zaradi tega mislijo, da se bo japonski dobro premislila, preden bi poskušala kakšen pohod v Nizozemsko Indijo.

V Washingtonu mislijo, da bo angloški veleposlanik lord Lothian takoj po svoji vrnitvi v Ameriko začel z uradnimi razgovori z vlado USA v obrambnem sodelovanju Anglije in Amerike na Tihem oceanu. Pri teh razgovorih bo sodelovala tudi Avstralija.

Moč nizozemske vojske v nizozemski Indiji

London, 9. nov. b. Minister nizozemske Indije dr. Kreppens je izjavil, da ima nizozemska Indija na razpolago 80.000 vojakov in da država daje na razpolago vse svoje izvore Angliji in Ameriki. Nizozemska Indija proizvaja 30 odst. vse svetovne produkcije bakra, 17 odst. čaja in 25 odst. olja. Dr. Kreppens je poudaril, da bodo Združene države branile nizozemsko Indijo pred poskusom japonske invazije in da ni izključeno, da pride do oboroženega spopada med Japonsko in Ameriko.

Mine pred Singapoorejem

Sidney, 9. nov. t. Reuter. Avstralska vlada je poslala v singapoorske vode skupino iskalcev min. da polovijo mine, ki so bile tamkaj natrosene. Do sedaj sta zadela na mine dva parnika, en ameriški in en angleški. Pomorske oblasti so za enkrat zaprle dohod do singapurskih očin. Ime potopljene ameriškega parnika je »City of Rayville«. Posadka je rešena in je bila izkrcana v Avstraliji.

Poročila s štirih bojišč

V Grčiji topovski ogenj — Nad Anglijo in Nemčijo letalski boji — V Afriki suhozemske praske

Grško bojišče

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 9. novembra. AA. 155. uradno poročilo glavnega štaba italijanske vojske se glasi: V Epiru naši oddelki utrjujejo mostobran onstran reke Kalamas. Pri ogledniških poletih nad srednjim delom Sredozemskega morja so se naše letalske sile spoprijele s sovražnimi in je bilo pri tej priliki sestreljeno eno sovražno letalo, dve pa težko poškodovani.

V Severni Afriki so naši sprednji oddelki pognali v beg motorizirane sovražne oddelke.

Sovražna letala so bombardirala Tobruk. Ranjena je bila ena oseba, tvarna škoda pa je bila manjša. Sovražna letala so bombardirala Bero, kjer je bilo devet mrtvih in 26 ranjenih ter malo stvarne škode.

V Vzhodni Afriki je bil odbit napad sovražnih lovskih letal in je bilo pri tej priliki sestreljeno eno angleško letalo.

Pri nekem poletu sovražnih letal nad Turinom so bombe padle v bližino porodnišnice ter v bližino zdravilišča sv. Alojzija in v bližino neke druge bolnišnice. Bombe so padle tudi poleg neke vojašnice. Prizadejane je nekaj tvarne škode. Ena oseba je bila ubita, sedem pa ranjenih. Bombe so padle tudi na neko poslopje v bližini pokopališča. Tu je bilo devet mrtvih in več ranjenih. Manjši požari, ki so nastali, so bili hitro pogaseni. Polet sovražnih letal nad Cagliarijem ni povzročil nobene škode.

Položaj v Solunu

Milan, 9. novembra. AA. DNB: Milanski večernik »La Sera« poroča o razmerah v Solunu in pravi, da je kolonija inozemcev zapustila Solun, da bi se vrnila v domovino. Po pisanju lista vlada v največjem pristanišču Grčije velika vznemirjenost in razburjenje. Največji del prebivalstva v Solunu je pobegnil. Na vseh poslopijih Soluna so nalepljene objave z Metaxasovim podpisom, ki zahtevajo, da naj se z vsemi sredstvi spravijo k molku vsi tisti, ki se dvomijo v zmago Grčije. General Politis, poveljnik tretje solunske armade, je objavil ukaz, ki prepoveduje zbiranje množic in skupina več kot tri osebe, prav tako pa je prepovedano zbiranje po kavarnah in klubih. Zelo

še je vednost solidna in trdna. Takšne vede pa so še tudi danes le redki deleži. Zaradi tega je za splošnost mnogo koristnejši Sokratov stavek: Krepost je moč! Ako poleg izomike duha ne koraka vstreci pravni predek in krepost značaja, bo sama izomika ljudi napravila le še bolj rafinirane sebičneže, le še bolj zahtevne nasladneže, le še bolj premetene zločince ali pa mehkužne strahopetce, ki bodo za svoje »dragoceno« življenje trepetali zaradi tisoč možnih nevarnosti. Kjer vladajo le možgani in nima duša nobene besede, pride do konflikta z močnejšimi goni v človeku. V boju med pametjo in gonom pa zmaga nagon, ako duhovne sile ne ustvarijo ravnovesja. To velja za poedinca in tudi za družbo.

Velika stiska, ki jo Evropa preživlja že

bolj ovira vojne operacije. Po nepretrdnih kotlinah opravlja nalogo po večini italijansko letalstvo, ki obstreljuje grške postojanke. Ako bo slabo vreme trajalo še naprej, se bodo vojne operacije bržkone zmanjšale. To bodo verjetno skušali izkoristiti Grki. Zimske dnevi bodo prinesli v albanško gorovje goste meglo, ki bo zelo ovirala vse vojaške podvige in tudi letalstvo ne bo moglo izvrševati tistih nalog, ki so mu poverjene (»Vreme«)

Pred velikimi bitkami

Newyork, 9. novembra. b. Poročevalci grških časopisnih agencij javljajo danes dopoldne v svojih poročilih, da ob sami obali grško-albanske meje Grki potrjujejo umik grške vojske in prehod italijanskih motoriziranih enot čez reko Kalamas na raznih krajih. Grška vojska se umika v smeri Paramitlije, kjer se hoče utrditi na neki strateški cesti. Obe stranki dobivata močnejše okrepitve in pričakovati je, da bo prišlo do hujših spopadov. Poročevalci ameriških agencij javljajo, da je položaj tudi v ostalih predelih grško-albanske meje takšne prirode, da bo prišlo istočasno na več krajih do velikih bitk.

V teku večerajšnjega dne ob sami obali ni bilo večjih operacij zaradi hudega deževja, ki je razmočil steze, tako da italijanske motorizirane enote niso mogle uporabiti motoriziranega orožja. Italijanski pionirji naglo gradijo pontonske mostove na več krajih čez reko Kalamas.

Najhujše borbe med italijanskimi in grškimi četami so se vodile v teku večerajšnjega dne na severnem bojišču med Korčo in Prespanskim jezerom.

Angleška poročila

Bombardiranje Valone in mest v Italiji

Atene, 9. nov. t. Poveljstvo angleškega letalstva poroča: Angleški bombniki so napravili dva napada na Valono v Albaniji. Pri tej priložnosti je bilo na mesto vrženih pet ton bomb (5000 kg). Angleška letala so izvedla tudi nekaj izvidniških poletov nad Albanijo. Dve letali se nista vrnila. Neko angleško izvidniško letalo je bilo nad Brindisijem in Tarentom napadeno od štirih italijanskih lovskih letal. Angleški izvidnik je eno sovražno letalo poškodoval, naker je nemoteno nadaljeval svoj izvidniški polet. Tudi nad Jonskim in Egejskim morjem so bili daljši izvidniški poleti.

London, 9. nov. t. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča: Skupine angleških bombnikov so sinoči, izkorističajoč mesečno noč, letale nad gornjeitalijanska mesta in bombardirala industrijske naprave pri Turinu in Milanu. V Turinu Fiatove tovarne niso bile zadete, pač pa kolodvor, blagovna postaja in železniška križišča, v Milanu pa tovarne v predmestju, predvsem pa kabelska postaja, 2 km severno od Milana. Vsa letala so se vrnila.

Bern, 9. novembra. AA. DNB: Štab švicarske vojske je objavil naslednje: V noči med 8. in 9. novembrom so angleška letala s svojim poletom znova kršila švicarsko nevtiralnost. Letala so letela v smeri proti jugu. Protiletalski topovi so streljali.

Afriško bojišče

Kairo, 9. novembra, t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča: Naše čete so pri Kassali začele z manj obsežnimi operacijami, pri katerih so ujele 250 italijanskih ujetnikov ter zajele veliko množino zalog, druge pa so uničile. Operacije še trajajo. Pri Galabatu so Italijani trpeli hude izgube pri protinapadu, ki sta ga izvedla dva italijanska bataljona, ki sta bila iz Galabata pregnana, ter dva bataljona, ki sta prišla na pomoč. Na otoku

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zagrebiška vremenska napoved: hladno in jasno,

Politični zapiski

Slovenci v Clevelandu

Ravnopravnost, mesečnik za narodno obrambo v Belgradu, prinaša članek o Jugoslovanih v Clevelandu, kjer poroča o zbirki slovenskega publicista Antona Klančarja v Clevelandu, ki je izdal knjigo z naslovom »The Yugoslav Pamphlet Press«. V tej knjigi so zanimivi podatki o Jugoslovanih, zlasti pa o Slovencih. V Clevelandu je po njegovih podatkih kakih 35.000 Slovencev, ki so se tamkaj naselili pred kakimi 50 leti. Poleg njih je v Clevelandu kakih 15.000 Hrvatov in kakih 2.500 Srbov. Medtem je dorasla druga generacija teh naseljencev. Knjiga ima v prvi vrsti imena teh drugih. Ta rod je prevzel službo na raznih krajih so pravniki, medicinci, časniki in t. d. 14 Slovencev je časnikiarjev, toda le po 1 Hrvat in Srbi. Slovenci imajo 10 zobozdravnikov, Hrvati pa 3. Profesorjev je 20 Slovencev, 3 Hrvati in 3 Srbi. Zanimivo je, da je 40 Slovencev otroških dojič, toda le 4 Hrvatice in 6 Srbinj. To pomeni, da hočejo doma imeti svoje ljudi. Jugoslovani so šele v drugem rodu postali premožni, medtem ko je bil prvi rod bolj revež. Slovenci so dosegli tudi med Američani velike uspehe v politiki, umetnosti, vzgoji in t. d. Sodnik Frank Lorman je ugleden voditelj demokratske stranke, Zorman je skladatelj in pesnik. 6 Jugoslovancev je v občinskem svetu. Mnogo pa jih je v raznih upravnih službah na sodišču in pri policiji. Slovenci imajo kakih 20 milijonov dolarjev premoženja. Največje njihovo premoženje je v 11 narodnih domovih. V Clevelandu izhajata dva slovenska dnevnika, 4 tedniki in 2 mesečnika.

Hrvatska oblast sme nadzirati SUZOR

Hrvatsko upravno sodišče je te dni izdalo razsodbo v sporu med SUZOR-om in bansko oblastjo na Hrvatskem. Zagrebški »Merkur« je namreč dovolil svojim uslužbencem lansko leto enkratni nabavni prispevek, ki ga pa SUZOR ni potrdil, medtem ko je banska oblast sklep potrdila. »Merkur« se je seveda ravnal po odločbi banske oblasti, ki je Merkurju velela, naj ji dostavi v potrdilo vse svoje sklepe. Zaradi tega je SUZOR tožil na upravno sodišče, ki je zdaj odločilo, da je banska oblast na Hrvatskem opravljena nadzirati vse delovanje socialnega zavarovanja, v kolikor se tiče banovine Hrvatske. V pristojnost osrednje oblasti spadajo zgolj take zadeve, ki se nanašajo na splošna načela delavskega prava in zavarovanja zaradi svojega posebnega pomena za splošno in državne interese. SUZOR pa vodi nadzorstvo nad delavskim zavarovanjem na Hrvatskem kot organ delavskega zavarovanja za banovino Hrvatsko. V tem poslovanju je hrvatska banska oblast vrhovna nadzorna in instancijska oblast. — V zvezi s tem pa piše »Hrvatski Dnevnik«: »O kompetenci banske oblasti nad SUZOR-om sta bili dve nasprotujoči si stališči. Medtem namreč, ko je banska oblast opravljeno zastopala stališče, da je ona nadzorna in instancijska oblast tudi za SUZOR, v kolikor se njegovo poslovanje nanaša na Hrvatsko, je pa drugo stališče temeljelo na uredbi o prenosu poslov socialnega ministrstva na bansko oblast, po kateri je prenesena na bansko oblast baje le kompetenca nad Okrožnimi uradi na Hrvatskem in nad Merkurjem, ne pa tudi nad SUZOR-om. Tako stališče pa je bilo škodljivo za gospodarske interese banovine Hrvatske pri dajanju raznih hipoteknih posojil, ker je bilo sporno nadzorstvo banske oblasti tudi nad dajanjem posojil iz denarja delavskega zavarovanja, ki je bil zbran na Hrvatskem. — To je nov dokaz, da je sedanje stanje SUZOR-ja postalo nemogoče. — Nič se namreč ne bo več upal trditi, da bi smela banovina Hrvatska nadzirati dajanje posojil v kraje drugih Okrožnih uradov, ki so tudi prispevali svoj denar SUZOR-ju. Zato je to vprašanje v obojestranskem interesu treba čimprej razčistiti in SUZOR razdeliti. Sploh ne vemo, čemu glede tega SUZOR-ja toliko mečkanja!

Upokojenci pri min. dr. Kreku

Belgrad, 9. nov. m. Minister dr. Krek je sprejel v svojem kabinetu predstavnike Društva državnih upokojencev s predsednikom tega društva dr. Vrtačnikom in podpredsednikom Društva upokojencev hrvatske banovine dr. Jambrecem na čelu. Državni upokojenci so ministra opozorili na težki položaj državnih upokojencev in ga prosili za podporo pri merodajnih činiteljih, kar jim je minister Krek tudi obljubil.

Rižev cene določajo

Belgrad, 9. novembra. AA. V prostorih Privilegirane izvozne službe je bilo te dni nekaj konferenc, na katerih so razpravljali o vprašanju nabavljanja riža kakor tudi o vprašanju določitve cen. Konferenc so se udeležili zastopniki gospodarskih ustanov, urada za nadzorstvo nad cenami, Prizada in ministrstva za trgovino in industrijo. Na današnji zadnji konferenci je bil izdelan načrt, da se uvede realna cena rižu.

Spomenik ustreljenim radikalom

Belgrad, 9. nov. m. V Zaječarju bodo jutri velike narodne slavnosti, ki jih pripravlja odbor za postavitev spomenika postrleženim radikalnim borbem na Kraljevici leta 1833. Spomenik padlim radikalom bo odkril predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki se je tudi najbolj zavzemal za njegovo postavitev. Poleg predsednika vlade Cvetkovića bodo odkritju prisostvovali skoraj vsi člani kr. vlade in sicer minister dr. Krek, finančni minister dr. Šutej, prometni minister inž. Besič, minister za pošto, brzojav in telefon dr. Torbar, pravosodni minister dr. Marković, minister za telesno vzgojo Dušan Pantić, kmetijski minister dr. Čubrić in minister brez portfelja dr. Konstantinović.

Najnovejša poročila

Molotov pride v Berlin

Berlin, 9. nov. t. Nocoj je bilo po radiu objavljeno iz Moskve, da bo na povabilo nemške vlade in da vrne lanski obisk Ribbentropa, v najkrajšem času Molotov obiskal Berlin in svrhu poglobitve prijateljskih odnosov, ki vežejo Nemčijo in Sovjetsko Rusijo in da se pri osebnem stiku pogovorijo državni obeh držav o problemih zunanje politike.

Sijajna zmaga slovenskih katoliških akademikov na univerzi

Odločen nastop proti komunistom na občnem zboru Društva slušateljev juridične fakultete

Ljubljana, 9. novembra.

V petek popoldne je bil na slovenski univerzi občni zbor Društva slušateljev juridične fakultete. V nabitosti polni zbornišni dvorani je predsednik Vilfan, ki je bil izvoljen lani kot nosilec slovenske liste katoliških akademikov, začel občni zbor.

V uvodnih besedah je poudaril pomen 20 letnice društva DSJF in se spomnil pokojnega dekana dr. Josa Jurkovića in dveh tovarišev, ki so umrli v letošnjem letu.

Iz poročil odbornikov smo zvedeli za plodovito delo, ki ga je odbor opravil za napredek strokovnega društva juristov, pri čemer je glavno delo slovenelo na odbornikih, izvoljenih na slovenski katoliški listi. Ugoden vtis je napravilo na akademike dejstvo, da je med meceni društva prosvetni minister in častni doktor pravne fakultete dr. Anton Korošec, ki je naklonil društvu znatno podporo. Enako razumevanje za napredek društva je pokazala odvetniška zbornica, ki je tudi letos naklonila precejšen dar.

Poročilo preglednikov, v katerem je odbor dobil razrešnico s pohvalo, je občni zbor soglasno sprejel.

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o vprašanju univerzitetne avtonomije. Govorniki so v svojih izjavah jasno pokazali in na mnogih zgledih dokazali, da so ravno komunistični akade-

miki tisti, ki univerzitetno avtonomijo izpodjedajo. Ti akademiki hočejo ob vsaki priliki s svojim ilegalnim in protidržavnim delovanjem zlorabiti akademsko svobodo za svoje razdiralne namene.

Spontano ogorčenje vseh narodno zavernih slovenskih akademikov proti komunističnemu zlorabljanju akademskih privilegijev je prišlo jasno do izraza ob resoluciji, ki jo je prebral nosilec slovenske liste katoliških akademikov. Resolucija zahteva odločno borbo proti zločinski zlorabi avtonomije in poudarja, da slovenski akademiki ne bodo dopustili, da bi peščica komunističnih izdajcev po belgradskem zgledu terorizirala druge akademike in onemogočala resno znanstveno delo. Resolucija je bila sprejeta z ogromno večino.

Pri volitvah, ki so bile v soboto dopoldne pod predsedstvom univ. prof. dr. Tomšiča Ivana in ob navzočnosti zastopnikov vloženih list, je zmazala z absolutno večino slovenska lista katoliških akademikov z nosilcem Francem Miheličem, cand. iur.

Rezultati volitev so sledeči: Slovenska lista katoliških akademikov 165 glasov (61%); lista J. n. a. d. Jugoslavije 70 glasov (25%); lista marksističnih akademikov 38 glasov (14%).

Marksisti so padli od lani za 25 glasov, lista Jugoslavije pa za 50 glasov.

Volivni izid prepričevalno dokazuje, da so slovenski kat. akademiki daleč najmočnejša in vodilna skupina na pravni fakulteti.

Prodaja blaga na drobno urejena

Izjava trgovinskega ministra dr. Andresa o novi uredbi

Belgrad, 9. nov. AA. Danes popoldne je minister za trgovino in industrijo Ivan Andres sprejel zastopnike časopisja ter jim v zvezi z izdajanjem uredbe o ureditvi prodaje blaga dal naslednjo izjavo:

Uredba o ureditvi prodaje blaga, ki je bila danes izdana na moj predlog, izpopolnjuje občutno vrzel v naši zakonodaji o oskrbovanju prebivalstva. Jaz sem dozdaj pri več prilikah poudarjal potrebo, da se zaradi pravilnega in enakomernega oskrbovanja države z raznimi proizvodi uredi tudi vprašanje prodaje blaga in prepreči njegovo kupčenje tako pri trgovcih kakor tudi pri potrošnikih. Proizvodnja nekaterih predmetov kakor tudi uvoz iz inozemstva sta omejena v sedanjih razmerah, in je zato potrebno, da se tudi njihova razdelitev v državi uredi na način, ki bi enakomerno zadovoljil vse konzumente.

Treba je bilo nastopiti tudi proti raznim spekulacijam med gospodarstveniki in konzumenti. Uredba o pobijanju brezvestne spekulacije je določila kazni za proizvajalce in trgovce, ki jemljejo blago iz prometa in ga kopičijo v spekulativne namene. Toda pri nekaterih proizvodih nam ne zadostuje le predpisati, da je tiste proizvode treba dati v promet, pač pa je prav tako potrebno promet sam urediti tako, da bi blago lahko prišlo do vseh konzumentov, ne pa samo do tistih, ki so najbližji in najpremožnejši. V ta namen je bila tudi izdana uredba o ureditvi prodaje blaga. Ta uredba postavlja dvojne temeljne načeli:

1. da proizvajalci in trgovci morejo odkloniti kupcem prodajo blaga, v kolikor bi ti zahtevali blaga nad običajno mero, in

2. da za posamezne vrste blaga minister za trgovino in industrijo sme s svojim odlokom odrediti tudi prodajo pod običajno mero.

Kaj je običajna mera, to čl. 1. uredbe točno pove. Prvo načelo velja za vse vrste blaga, ki so omenjene v čl. 1. uredbe o pobijanju dražnje in brezvestne spekulacije. On ima namen pobijati težnje spekulativne, da bi kupili blago, ne omejuje pa preskrbe v normalnem obsegu, ali kakor uredba pravi, v običajnem obsegu. Drugo načelo ima izjemen značaj. Nanaša se na prodajo in potrošnjo in zahteva tega zahteva posebno ureditev, ki bo, v kolikor se pri posameznih vrstah blaga pokaže potreba, predmet posebnih odlokov ministrstva za trgovino in industrijo.

Z ozirom na razpoložljive količine raznih vrst blaga v državi mislim, da izvajanje drugega načela, to je sistema racioniranja prodaje, ne bo dobilo velikega obsega, in dvomim, da bi bilo za nekatere vrste blaga, zlasti za tiste, ki se navadno uvažajo iz držav, od katerih smo danes praktično odrezani, racioniranje potrebno, da bi se to razmeroma redko blago v državi moglo enakomerno razdeliti na potrošnike. V vsakem primeru brez resnične potrebe ne bomo uvedli racioniranja prodaje niti ene vrste blaga, ker nam je načelo prodaje v običajnem obsegu, ki ga določa čl. 1. nove uredbe, poročito proti pojavom spekulacije in kupčenju, ki se je zlasti v zadnjem času začelo.

Občinski uradi za preskrbo prebivalstva

Občine Ljubljana, Kranj, Maribor, Trbovlje, Celje, Škofja Loka, Jesenice morajo ustanoviti take urade za preskrbo hrane in kuriva

Belgrad, 9. nov. AA. Na osnovi čl. 1 uredbe o izpremembi obstoječih predpisov in novih predpisov je ministrski svet na predlog notranjega, poštnega, kmetijskega in ministra za socialno politiko in narodno zdravje predpisuje sledečo uredbo o preskrbovalnih ustanovah. Občinski uradi za preskrbovanje.

Čl. 1. Za preskrbo prebivalstva s hrano in kurivom bodo v naslednjem imenovane občine ustanovile v roku 10 dni, ko bo ta uredba stopila v veljavo svoje urade za preskrbovanje po predpisih te uredbe.

2. Ustanovitve takih uradov za preskrbovanje velja za sledeče občine v dravski banovini: v Ljubljani, Kranju, Mariboru, Trbovljah, Celju, Škofji Loki in na Jesenicah.

3. Druge občine tudi morejo ustanoviti svoje občinske urade za preskrbovanje v smislu predpisa te uredbe.

4. Ban lahko odloči, da se obvezna ustanovitve občinskih uradov za preskrbovanje razširi tudi na druge občine.

5. Ban bo odredil delokrog poslovanja poedinih občinskih uradov za preskrbovanje. Ti delokrogi segajo lahko tudi izven področja občinskih uradov.

Čl. 2. 1. Naloga občinskih uradov za preskrbovanje je, da organizirajo pravilno in nemoteno preskrbo prebivalstva tega delokroga z najpotrebnejšim glede prehrane in kuriva. Zato bodo ti uradi proučevali potrebe svojega delokroga in ukrenili vse potrebno za pravilno preskrbo prebivalstva s hrano in kurivom.

2. Pri opravljanju te svoje naloge morejo občinski uradi za preskrbovanje nabavljati, vskladišče in prodajati poedine stvari bodisi glede prehrane in kuriva. Ti predmeti se bodo prodajali bodisi preko trgovca ali preko obstoječih združenih organizacij ter nadzorovali pod tem, ali pa preko prodajalnice, ki bi jo občinski uradi za preskrbovanje sami osnovali. Ti uradi morejo po potrebi ustanovljati tudi ljudske kuhinje.

3. Občinski uradi za preskrbovanje skrbijo za pravilno razporeditev nabavljene hrane in kuriva. V kolikor bi se pri poedinih predmetih hrane ali kuriva pojavil občuten primanjkljaj, morejo občinski uradi za preskrbovanje v okviru obstoječih predpisov ukreniti potrebno za enakomerno razdelitev potrebščin, s katerimi razpolagajo.

Čl. 3. Obč. uradi za preskrbovanje so samostojne poslovne ustanove dotičnih občin ter imajo svojo upravo, ki odgovarja za pravilno vršitev zapuanih jim nalog po predpisih te uredbe.

2. Uprava občinskih uradov za preskrbovanje obstaja iz predsednika in 3 do 6 članov. Predsednik urada je po položaju predsednik občine, njegovega namestnika pa odreja mestni svet, odn. občinski odbor iz vrst svetnikov odnosno odbor-

nikov. Ostale člane odreja mestni svet, odnosno občinski odbor iz vrst svojih članov, kakor tudi gospodarskega uradnika, namestnika delavcev in drugih potrošnikov. Podrobnejše odredbe o sestavi in delu občinskih uradov za preskrbovanje kakor tudi o vršitvi nadzora nad njihovim poslovanjem, bodo predpisale s pravilnikom občine, v katerih se snujejo ti uradi. Ta pravilnik mora odobriti splošna upravna oblast prve stopnje, odn. za mestne občine odobri ta pravilnik ban.

3. Nadzorstvo nad delom občinskih uradov za preskrbovanje po mestih vrši ban, v drugih občinah pa upravna oblast prve stopnje.

Čl. 4. 1. Finančno poslovanje občinskih uradov za preskrbovanje je popolnoma neodvisno od finančne dotične občine in finančnih predpisov, ki veljajo za poslovanje občine. Občinski uradi za preskrbovanje bodo vodili posebne računske knjige o celokupnem svojem poslovanju.

2. Za izvajanje svojih nalog bodo občinski uradi za preskrbovanje razpolagali z denarnimi sredstvi, ki jim jih bo dala na razpolago dotična občina iz svojih sredstev. V primeru pomanjkanja teh sredstev jih bo občina dobila s posojilom od direkcije za proučevanje organizacije gospodarstva v svrhu prehrane (direkcija za prehrano, ali kako drugače). Sredstev, ki bi jih občine dobile potom posojila za financiranje občinskega urada za preskrbo, se ne bo moglo uporabiti za nič drugega.

Čl. 5. Za odobritev posojila pri direkciji za prehrano v smislu predhodnega člena občini ni treba prositi posebej za odobrenje notranjega ministrstva ali fin. ministrstva. Občine morejo brez posebnega odobrenja notranjega in finančnega ministrstva odstopiti svoje dohodke in davke, v kolikor so prosti in zaostavi svoje nepremičnine direkciji za prehrano kot jamstvo za posojilo.

2. Vsi pravni posli, vloge in sodne stvari v zvezi s temi posojili so prosti vseh državnih in samoupravnih pristojbin.

Čl. 6. Občinski uradi za preskrbovanje bodo prodajali nabavljene potrebščine po nabavni ceni, kateri se priračuna dodatek za režijske stroške. Poleg tega imajo občinski uradi za preskrbovanje pravico, da plačajo največ 2% od nabavne cene za doprinos rezervnega sklada, ki služi za pokritje morebitne izgube poslovanja.

Čl. 7. 1. Občinskimi uradom za preskrbo bodo mestna poglavarstva in občinske uprave dala na razpolago potrebno osebje iz vrst svojih uslužbenecv. Po potrebi morejo uprave teh uradov zaposliti tudi drugo osebje za nagrado. Uprava vodi posle s poslovojem, ki je njen izvršni organ in ki skrbí za izvajanje sklepov uprave in za pravilno delovanje urada. — 2. Kadar ravnateljstvo za prehrano kreira s posojili občinske urade za preskrbo, ima pravico neomejenega nadzorstva nad njihovim poslovanjem. Ako se ugotovi, da je delo ob-

Ni petroleja!

Vendar dobite izvrstno svetlobo
Z DOMAČIM GORIVOM!
Bledilna SVETILKA na
ŠPIRIT „LILIPUT“
za 80 sveč, kompletna s priborom
200 — din. — Brez razpolaganja! — Se
ne kadi, ne šumi! — Zajemeno do-
lovanje!

PETRO-LUX, Zagreb

Radišina 9
Nalivne skladišče petrolejskih sve-
tilk in rezervnih delov za vse vrste
svetilke.
Sretno prodajalce in potnike!
Prospekt pošljemo zastonj in franko

Škofovske konference v Zagrebu končane

Zagreb, 9. nov. b. Ob 6.25 je prispel z bel-
grajskim brzovlakom apostolski nuncij v Belgradu
msgr. Ettore Felice.

Zagreb, 9. nov. b. Ob pol 12 so se končala po-
svetovanja škofovske konference, ki se je pričela
7. t. m. Na konferenci so škofje razpravljali pereča
cerkvena vprašanja. Po konferenci za javnost ni
bilo izdano nobeno poročilo.

Z današnjim popoldanskim brzovlakom sta od-
potovala v Slovenijo škof dr. Rožman in maribor-
ski škof dr. Tomažič. Drugi škofje bodo odpotovali
pozneje. Zagrebški nadškof dr. Stepinac pa je že
popoldne odpotoval v Čakovce po cerkvenih opravi-
lih.

Cene olju bodo znižane?

Belgrad, 9. novembra. AA. V prostorih Pri-
zada je bila danes dopoldne konferenca o vprašanju
spremembe cene olju.

činskih uradov za preskrbovanje, ki jih kre-
ditira ravnateljstvo za prehrano, nepravilno,
more ravnateljstvo odrediti delo v občinskem
uradu za preskrbo svoje knjigovodstvo, bla-
gajniško in kontrolno osebje. — 3. Preskrba
pade v breme režijskih stroškov.

Čl. 8. Člani uprave in osebje občinskega
urada za preskrbovanje se smatrajo v izpol-
njevanju naloženih jim nalog odgovorne kot
javni uslužbeni osebja iz vrst občin. usluž-
benecv, delegirano osebje po ravnateljstvu za
prehrano odgovarja po disciplinskih predpisih,
ki veljajo zanje, kadar opravljajo običajno
službo.

Konzumne ustanove pri gospodarskih podjetjih

Čl. 9. 1. Vsa gospodarska podjetja, ki zapo-
sljujejo več kakor 50 delavcev, morajo v roku
10 dni po uveljavljanju te uredbe ustanoviti
svoje konzumne ustanove z nalogom, da se bri-
gajo za preskrbo s hrano in kurivom za de-
lavce in nameščence tega podjetja. Dva ali več
gospodarskih podjetij v istem kraju more spo-
razumno osnovati samo eno konzumno ustanovo
za svoje delavce in nameščence, če to odobri
obča upravna oblast 1. stopnje. — 2. Za
državna in samoupravna gospodarska podjetja
bo odredila pristojna oblast, katera od njih
morajo ustanoviti konzumne ustanove za svoje
delavce in nameščence po predpisih te uredbe.
— 3. Konzumne ustanove podjetja so dolžne,
da pravočasno preskrbijo potrebne količine
moke za kruh, odn. pšenice in koruze ter drv,
odnosno premoga za delavce in nameščence
podjetja ter njihove rodbine. Ta obveza se
more z odlokom obče upravne oblasti 2. stop-
nje, odnosno uprave mesta Belgrada za njeno pod-
ročje razširiti tudi na druge življenjske po-
trebščine, zlasti pa za mast, jedilno olje, fižol,
krompir in sladkor. — 4. Konzumne ustanove
se bodo oskrbovale z vsem potrebnim blagom
na tržišču, po potrebi pa preko občinskih ura-
dov za oskrbovanje, v katerem delokrogu so.
Blago bodo prodajale po nabavni ceni.

Čl. 10. 1. Konzumne ustanove gospodarskih
podjetij bodo imele svojo upravo, v kateri bo
predsednik oseba, ki jo odredi uprava pod-
jetja, zastopnik delavskih zaupnikov in dva
do štirje člani iz vrst delavcev in nameščen-
cev, ki jih določi predsednik. — 2. Uprava
konzumne ustanove bo predpisala pravilnik o
delu ustanove, ki ga odobri obče upravna
oblast 1. stopnje. — 3. Nadzorstvo nad delom
teh konzumnih ustanov vrši obča upravna ob-
last 1. stopnje in inspekcija dela.

Čl. 11. V kolikor pri privatnih gospodar-
skih podjetjih take nabavljalne zadruge za
delavce in nameščence že obstajajo, ta pod-
jetja niso obvezna osnovati konzumne usta-
nove po členu 9. te uredbe. — 1. V primeru,
da občine, ki so obvezane ustanoviti urade za
preskrbo, tega ne storijo v odrejenem roku,
ali če ti uradi nepravilno vršijo zaupano jim
nalogom, more pristojna upravna oblast 2. stop-
nje na predlog ravnateljstva za prehrano po-
staviti na račun občine komisarja z nalogom, da
vodi občinski urad za preskrbovanje. — 2. Ta-
ko more pristojna upravna oblast 2. stopnje
na predlog inspekcije dola postaviti v breme
podjetja komisarja pri zasebnem gospodarskem
podjetju, ki ne bi po čl. 9. te uredbe usta-
novilo v odrejenem roku konzumne ustanove
za svoje delavce in nameščence, ali ki ne bi
pravilno opravljalo naloge. Naloga komisarja
je, da ustanovi konzumno ustanovo in da vodi
njene posle v svrhu preskrbe delavcev in na-
meščenecv podjetja s hrano in kurivom.

Čl. 13. Občinski uradi za preskrbo in kon-
zumne ustanove pri gospodarskih podjetjih
morejo odrediti prodajo življenjskih potrebščin,
ki jih nabavljajo tistim osebom, za katere se
ugotovi, da so nabavljene življenjske potreb-
ščine prodajali z namenom spekulacije ali če
so življenjske potrebščine kopičili.

Čl. 14. Ko občinski urad za preskrbovanje
neha s svojim delom, bodo občine ostanek re-
zervnega sklada iz čl. 6. uredbe uporabile za
pomoč siromašnim in nezaposlenim delavcem.

Čl. 15. Kmetijski minister je pooblaščen,
da v sporazumu z notranjim, poštanim in so-
cialnim ministrom predpiše natančnejše odred-
be za izvrševanje te uredbe.

Čl. 16. Neodvisno od odredb te uredbe mor-
ajo banovine v smislu § 19. zakona o banki
upravi osnovati na svojem področju posebne
banovinske ustanove za preskrbo prebivalstva
in podružnice teh ustanov.

Izmenjan sovjetski časnikar v Belgradu

Zagreb, 9. nov. b. Namesto dosedanjega do-
pisnika agencija Tass v Belgradu Poletajeva je
imenovan za dopisnika sovjetski časnikar Grigori-
jev, ki se je temeljito seznanil z balkanskimi
vprašanji. Grigorijev je bil do sedaj tajnik za tisk
pri sovjetskem poslanstvu v Sofiji.